

Princ.,² però reapareix des del Nord del País Valencià (cama ací cama allà de la frontera lingüística) abundant almenys fins a Morvedre, però també amb algun exemple més enllà del Xúquer.³ És metàfora que es retroba en altres llengües, i que degué passar molt d'hora des del llatí vulgar o romànic primitiu a l'albanès: *kunora* «propriamente 'corona'; nella toponímia come vetta di monte di particolare conformazione, p. es. *Kunora e Dardhës*» (Cordignano, *Lingua Albanese*, 1931, p. 139). ¿Ve també d'ací el nom de *Corona*, poble del centre d'Eivissa, per malnom *Santa Agnès*?

DERIV.: D'això últim: *coronar* sincopat en *cornat*, *cornado*: *Mont Cornat* cap a Noedes (veg. s. v. CORN); *cornados* sembla significar «cerros» en un doc. de Jaca de 1471 segons Alvar (*Arch. Fil. Arag.* x, 358.16); amb sentit privatiu i aplicat a planta ('copa') *escoronau* aplicat a un arbre que li han tallat el capdamunt: *Pino Escoronau* a Biescas de Gállego (1966). *Coronal* [S. xv]. *Conorari*, -ària, 'en forma de corona' o 'distingit per una corona, com la de certes monedes' [terme anatómic, *AlcM*], a Menorca *una coronària* 'una pesseta' (Alaior, 1964, m'ho donaren com a valent quatre *villons*, que són monedes de 25 cèntims; però cal comprovar si no és alteració de *columnària*); *coronès* 'moneda de duro' argot barceloní. *Coroneta* [*de perles*, c. 1490, en el *Tirant de Galba*]. *Coronilla*: nom que en va intentar posar en ridícula circulació els megalòmans de Castella per denominar la que Sanpere i Miquel anomenava *la Coronassa*. *Coroni* [c. 1925, add. d'EFontseré al *DOrt.*].

Coronar [c. 1200, Hom. d'Org., *coronad* f° 3v11] «fo despullat, scupit, açotat, *coronat*, clavellat, nafrat e mort», Llull (*Blanq.*, *NCl.* III, 148.11); 'atènyer un cim o lloc elevat': «les guerrilles, que pujaven desesperadament, i que era de preveure que *coronarien* la collada casi tan prompte com hauríem tombat», MVayreda (*Carlinada*, § 5, p. 75); «he reprès altre cop un camí solitari, / i, com du al vostre cim, jo no puc reposar-hi, / oh muntanyes de pins, *coronades* de llum!», JCarner, *Excelsior*, 1911; 'escapçar els arbres' (*CostManc.* I, s. v.), en particular 'tallar el brancam dels freixes' a l'Alt Urgellet (Arcavell, 1936); *coronada*.

Coronació [Muntaner]; *coronadis*; *coronador*; *coronament* [1695, Lacav.]; *coronatge* [1496].

Corolla [Lab. 1839], aplicació figurada del ll. *corolla* 'coroneta' (< *coron-la*) originàriament diminutiu de *corōna*; cpt.: *corolliflora*. *Corollari* [*corralari* i *correlari*, fi S. xiv, Eiximenis i Boeci, cites del *DAG.* i *AlcM*, formes alterades per contaminació del ll. *correlatio* 'correlació'; *corollari* 1803, Belv.], pres del ll. *corollarium* id., derivat de *corolla* perquè és una idea que ve com a coronació d'una altra.

CRP.: *Coroniforme*. *Coronoide*.

¹ A Barbaruens definien «un *toóal bombyáu*»; molts a la vall de Tena, i arran de Jaca: a Baraguás solament, compto 9 turonets anomenats *Corona de ...*, *Corona (de) Amendolata* (aquest sembla Co. AMYGDALATA 'revestida d'ametllers'). — ² Tanmateix al-

guns a l'Alt Lluçanès: *La Corona de Muntanyola*, *La Corona de la Roca*, orònims a Sta. Eulàlia de Puig-oriol. — ³ *La Coronica 'l Toóal* en el poble, ja de llengua aragonesa, d'Olocau del Rei, molts a tot el Maestrat. En el Migjorn, un a Benigembla, i no sé si d'altres.

Coronda, *corondell*, V. *columna* *Coronel*, *La Coronela*, V. *columna* *Coronella*, V. *columna* *Coroner*, *coronès*, *coroneta*, V. *corona* *Corònica*, V. *crònica* *Coroniforme*, *coronilla*, V. *corona* *Coronisa*, V. *cornisa* *Coronoide*, V. *corona* *Corpatell*, *corpató*, V. *corb* *Corpendre*, V. *cor* *Corpenta*, V. *cos* *Corpet*, *corpeta*, *corpeta*, *corpetera*, *corpetera*, V. *corb* *Corpocrist*, V. *Corpus Cristi* (COS) *Còrpora*, *corporació*, *corporal*, *corporalitat*, *corporatiu*, *corporeïtat*, *corpori*, *corporificar*, V. *cos* *Corprendre*, *corprenedor*, *corpès*, V. *cor* *Corpulença*, *corpulent*, *corpus*, *corpuscle*, V. *cos* *Corquell*, *corquilla*, V. *coquerella* (COCA) *Corquim*, V. *corcar*

CORRAL, 'recinte per a tancar bestiar' (de vegades per a lluitar-hi), 'lloc tancat i descobert al costat o dintre d'una casa': paraula comuna a les tres llengües romàniques hispàniques, a la llengua d'oc, al mossàrab i a alguns dialectes bascos, i relacionada amb la cast. i port. *corro* 'recinte', 'rotllo format per un grup de persones', totes dues d'origen incert, i és dubtós quina d'elles sigui la derivada i quina la primitiva: si *corro* és un derivat regressiu de *corral*, potser aquest ve d'un ll. vg. *CÛRRĀLE en el sentit de 'circ per a curses' o de 'lloc on es tanquen els vehicles', derivat del ll. CÛRRUS 'carro'; en cas contrari, *corro* es podria haver extret del ll. CÛRRICÛLUM 'circ de curses', que havent pres la forma **correjo* (**correlho*) hauria estat pres erròniament com un diminutiu, però això és força menys probable, tenint en compte que *corro* té menys extensió geogràfica en les llengües romàniques, és relativament rar a l'Edat Mitjana, i el mot *correjo* o *correlho* que caldria suposar no està documentat enlloc. □ 1.ª doc.: S. XIII en textos literaris, i des de 1168 en documents.

Tenim ja en Llull un sentit ben igual al que avui predomina: «en lo *corral* hac moltes gallines», «s'esdevench que lo lop entrà en un *corral* on avia moltes ovelles, e açuís e devorà aquelles; l'endemà matí, con lo senyor de les ovelles entrà en lo *corral* e atrobà mortes les ovelles, hac molt gran ira contra lo pastor, qui no havia guardat lo *corral* aquella nit ---», *Blanq.* (*NCl.* II, 81.11; I, 266.14); també en la *Cròn.* de Jaume I, on es tracta d'un clos usat per persones i adjacent a unes cases però de poca importància, «vil», i no referit al bestiar: «que haja assatjat ab vosaltres un logar tan vil con aquest, que no és major d'un *corral*, e que d'aquí-m leu, per haver que jo-n prena, creets bé que no-u faria», «quan vench al matí, que Nós fom levats e aguem hoïda missa, faem cridar conseyl, que vinguessen en aquel *corral* qui és devant les cases nostres e les de Munt Aragó» (*Ag.*, pp. 215, 53).